

Arkivnr: 2014/927-21

Saksbehandlar: Ingvar Skeie

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		20.02.2019
Fylkestinget		05.03.2019

Finansforvaltninga i 2018

Samandrag

I saka vert det gjeve oversyn over fylkeskommunen si lånegjeld, vurdert opp mot krava i finansreglementet. Vidare finn ein oversyn over bankinnskot og omtale av renteinntekter og -utgifter.

Fylkeskommunen si lånegjeld auka med 252 mill. kr i 2018 og utgjer 10 725,3 mill. kr. Netto gjeldsgrad er 109,4 % av inntektene.

Renta er bunden på 51,7 % av låneporteføljen.

Økonomi: Finansforvaltninga er viktig for fylkeskommunen sin økonomi. I denne saka vert det berre orientert om det som har skjedd i 2018. Ingen nye tiltak.

Klima: Ikkje aktuelt

Folkehelse: Ikkje aktuelt

Regional planstrategi: Ikkje aktuelt

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek rapporten om finansforvaltninga i 2018 til orientering.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Nils Egil Vetlesand
kst. fylkesdirektør økonomi og organisasjon

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

1 Finansforvaltninga i 2018 - rapport frå BCM

Fylkesrådmannen, 11.02.2019

Lånegjeld

Følgjande oversyn viser korleis gjelda har utvikla seg i 2018:

(Beløp i tabellane for lån er oppgitt i mill. kr.)

	Fylkeskassen	Bompengeprosjekt
Lånesaldo 1. januar	10 473,3	176
Nye låneopptak i 2018	875,0	
Avdrag	620,0	31
Avdrag ført i investeringsrekn. *	3,0	
Overteke av Ferde AS		145
Lånesaldo 31. desember	10 725,3	0

* Motteke avdrag på utlån er nytta til å nedbetale fylkeskommunen sitt innlån.

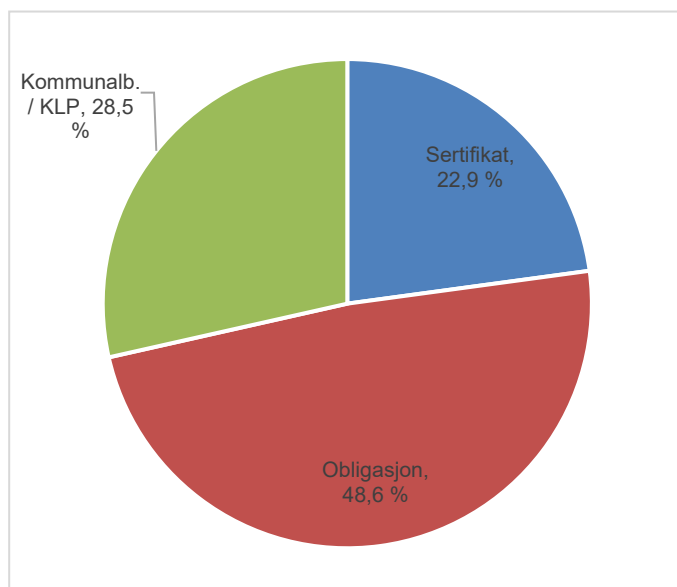
Pr. 31.12.2018 består fylkeskommunen sin låneportefølje av 29 lån på vel 10,7 milliardar kr. Gjelda har auka med 252 mill. kr i 2018.

Lån til bompengeprosjekta Stordalstunnelen og Årsnes ferjekai er overtekne av Ferde AS.

Eit nøkkeltal som ein har hatt fokus på dei siste åra er netto gjeldsgrad. Dette nøkkeltalet har gått ned frå 113,4 % til 109,4 %. Sjølv om gjelda har auka noko siste året, har inntektene hatt ein vesentleg sterkare vekst. Noko av inntektsauken er reell, som t.d. havbruksmidlane som fylkeskommunen fekk i 2018. Men noko skuldast tekniske endringar. Overgang frå netto- til bruttokontraktar for ferjedrifta er med å blåse opp både inntekts- og utgiftssida. Denne omlegginga vil få særleg stort utslag i 2020. Det er også ei påminning om at nøkkeltal ikkje alltid fortel den heile og fulle sanninga.

Låna fordeler seg slik på ulike typer lån:

	Tal lån	Beløp	Andel
Sertifikatlån	7	2 451,0	22,9 %
Obligasjonslån	12	5 215,0	48,6 %
Kommunalbanken/KLP	10	3 059,3	28,5 %
Totalt	29	10 725,3	100,0 %

Sertifikatlån og obligasjonslån er lån direkte i marknaden, der bankane opptre som mellommenn. Sertifikatlån har løpetid på inntil 1 år, medan obligasjonslån har løpetid på over 1 år.

Forvaltning av gjeldsporteføljen

I finansreglementet er det sagt at "Låneporteføljen skal vera diversifisert med omsyn til løpetid og rentebinding." Det er vidare bestemt at "halvparten av lånegjelda bør som hovudregel ha fast rente. Andelen fast rente kan likevel variere mellom 40 % og 60 % ut frå om ein finn vilkåra for binding gunstige eller ikkje."

Tabellen nedanfor gjev oversyn over fordelinga mellom fast og flytande rente. Ein har sett grensa ved 1 år, slik at berre lån som har meir enn 1 år igjen av bindingstida er definerte som fastrentelån.

	31. des. 2017		31. des. 2018	
	Lånesaldo	Andel	Lånesaldo	Andel
Lån med fast rente	5 616,0	53,6 %	5 540,0	51,7 %
Lån med flytande rente	4 857,3	46,4 %	5 185,3	48,3 %
Totale lån	10 473,3	100,0 %	10 725,3	100,0 %

Av tabellen går det fram at 51,7 % av gjelda har fast rente.

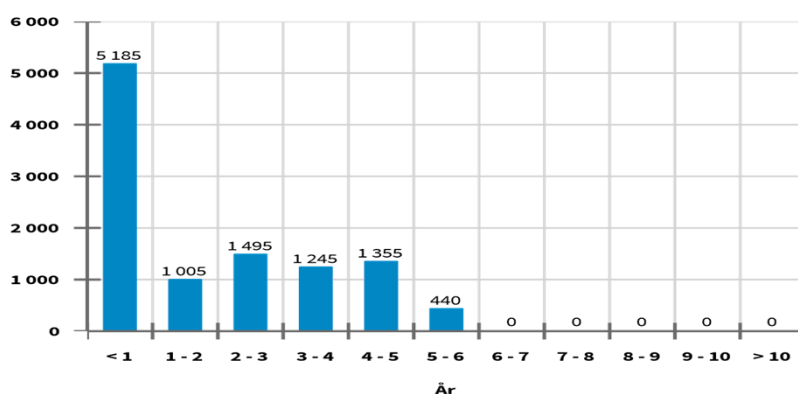
10 lån på til saman 4 175 mill. kr er tekne opp med fast rente. I tillegg har ein inngått rentebytteavtalar¹, som sikrar renta for lån som er tekne opp med flytande rente.

Gjennomsnittleg rentesats for heile låneporteføljen var 2,17 % pr. 31. desember. Dette er 0,05 % høgare enn ved førre årsskifte.

Renteregulering

Gjennomsnittleg bindingstid på renta skal i følgje reglementet vere minimum 1 år og maksimum 4 år. Ved årsskiftet var gjennomsnittleg rentebindingstid 1,8 år.

Diagrammet nedanfor viser kor stor del av låneporteføljen som har renteregulering kvart år. 48,4 % av porteføljen vil få regulert renta i løpet av 2019. I løpet av dei 3 næraste åra vil 71,7 % av dagens låneportefølje få fastsett ny rente.

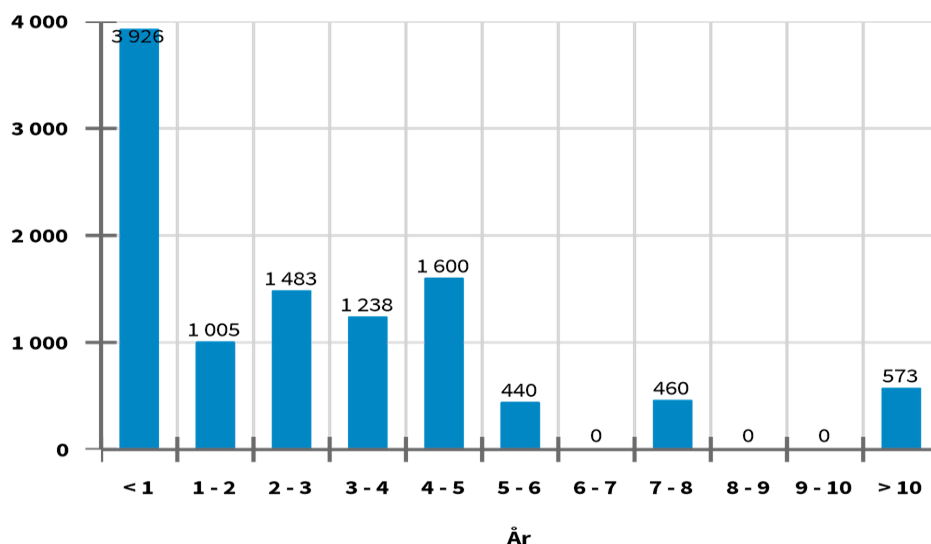

¹ Ved å nytte rentebytteavtalar kan ein endre samansetjinga mellom fast og flytande rente på låneportefølgjen, utan å endre vilkåra for dei einskilde låna. Om ein t.d. har eit lån på 300 mill. kr med flytande rente, kan ein inngå avtale med ein bank om å motta flytande rente av 300 mill. kr og betale fast rente av same beløpet. Fylkeskommunen vil etter dette både betale og motta flytande rente av 300 mill. kr, og endar opp med netto å betale fast rente av lånesummen.

Løpetid

For å redusere refinansieringsrisikoen, skal låneporteføljen være diversifisert med omsyn til løpetid. Einskildlån skal aldri utgjere meir enn 10 % av den samla gjeldsporteføljen.

Diagrammet nedanfor gjev oversyn over kor stor del av låneporteføljen som må refinansierast kvart år.

Fylkeskommunen hadde ved årsskiftet 3 sertifikatlån med 3 månaders løpetid og 4 lån med 12 månaders løpetid. For dei tre låna med kortast løpetid har ein inngått «rulleringsavtale» med DNB. Dvs. at banken har teke på seg å fornye låna ved kvart forfall, vanlegvis over ein periode på 3 år. I denne perioden kan ein vere rimeleg trygg på at låna vil bli refinansierte.

Obligasjonslåna har løpetider på 3 – 10 år. Kommunalbanklåna har løpetider på 10 år eller meir. Eit måltal på dette er gjennomsnittleg kapitalbinding, som no er 2,9 år. Det vil seie at det i gjennomsnitt tek 2,9 år før låna i porteføljen må refinansierast.

I tabellen nedanfor er ein spesifikasjon av alle lån som har forfall i 2019:

Dato	Lånetype	Beløp	Kommentar
30.01.2019	Sertifikat 30.10.2018 - 30.01.2019	345	Rulleringsavt.
14.02.2019	Obligasjonslån 2014-2019	400	
22.02.2019	Sertifikat 22.11.2018 - 22.02.2019	340	Rulleringsavt.
26.02.2019	Kommunalbanken 2009/2019	265	Avdrag
15.03.2019	Sertifikat 16.03.2018 - 15.03.2019	390	
28.03.2019	Sertifikat 28.12.2018 - 28.03.2019	221	Avdrag
07.06.2019	Sertifikat 08.06.2018-07.06.2019	335	
11.06.2019	Obligasjonslån FRN 2016/2019	450	
14.10.2019	Obligasjonslån FRN 2016/2019	360	
25.10.2019	Sertifikat 26.10.2018 - 25.10.2019	350	
22.11.2019	KBN sertifikatvilkår 23.11.18 - 22.11.19	470	
Total		3 926	

Det er tre langsiktige lån som skal refinansierast i 2019. Eit lån i Kommunalbanken og eit av sertifikatlåna tek ein sikte på å innfri som del av årets budsjetterte avdrag.

Likvidar

Ein kan gje følgjande oversyn over innskot og plasseringar pr. 31. desember:

	2017	2018
Pengemarknadsfond	126 877	128 603
Ordinære bankinnskot	768 015	650 569
Skattetrekksmidlar	116 879	117 622
Bankinnskot "øyremerkte" midlar	598 965	462 899
Bankkonti bompengeprojekt	45 784	20 562
Sum innskot og plasseringar	1 656 521	1 380 256
Kassabeholdningar	22 478	23 748
Sum likvide midlar	1 678 998	1 404 004

Pr. 31. desember hadde fylkeskommunen 1 404 mill. kr i likvide midlar. Dette er ein reduksjon på 275 mill. kr sidan førre årsskifte. Men fylkeskommunen har framleis god likviditet.

128,6 mill. kr av dei likvide midlane er plasserte i fire ulike pengemarknadsfond. Avkastninga i desse fonda var mellom 1,24 % og 1,54 %. Berre eitt av fonda gav høgare avkastning enn ein ville hatt ved å ha midlane plasserte på konsernkontoen.

Renteinntekter og –utgifter

	Rekn. 2017	Rekn. 2018	Bud. 2018
Gebyr, kursdifferansar, morarenter	5 652	2 247	0
Renter på lån	177 485	182 547	234 400
Rentebytteavtalar (netto)	57 571	44 107	0
Sum utgifter	240 708	228 901	234 400
Rentekompensasjon	19 968	27 841	19 000
Renter av bankinnskot og fond	17 043	17 782	8 100
Renter av utlån m.m.	6 953	7 290	4 800
Utbytte	0	0	0
Sum inntekter	43 964	52 912	31 900
Netto renteutgifter	196 744	175 989	202 500
Renteinnt. på spelemidlar/regionalmidl. etc.	7 740	8 384	3 000

Brutto renteutgifter var 228,9 mill. kr i 2018, ein nedgang på 11,8 mill. kr i høve til 2017. Sjølv om det var ei viss auke i rentenivået på fylkeskommunen sin låneportefølje i 4. kvartal, låg gjennomsnittrenta i 2018 lågare enn i 2017.

Renteinntekter og rentekompensasjon utgjorde 52,9 mill. kr, ein auke på 8,9 mill. kr. Netto renteutgifter syner ei innsparing på 26,5 mill. kr i høve til budsjettet. Mesteparten av innsparinga finn ein på inntektssida. Dette skuldast både at fylkeskommunen har hatt god likviditet og høge innskot gjennom året og at satsen for rentekompensasjon på veginvesteringar vart sett opp med 0,5 %.

Innsparinga på utgiftssida utgjorde 5,5 mill. kr, som ikkje utgjør meir enn 0,05 % av låneporteføljen.

For nokre tilskotsordningar innan kultur og regional utvikling vert mottekne midlar plasserte på eigne bankkonti, og renteinntektene vert tilført dei aktuelle føremåla. Renteinntekta på desse kontoane utgjorde nær 8,4 mill. kr.

Renterisiko

Eit viktig spørsmål er korleis fylkeskommunen sine netto renteutgifter vil endre seg ved endringar i rentenivået.

Med dei låna ein hadde ved årsskiftet, vil ein renteauke på 1% medføre auke i renteutgifter på 35,7 mill. kr første året (i 2019). Renter av bankinnskott og utlån og rentekompensasjon vil auke med om lag 28,6 mill. kr. Første året vil endringar i det generelle rentenivået gje ein netto auke på vel 7 mill. kr. Det som eventuelt kan gje avvik frå budsjettet er endringar i kredittpåslaget, som ikkje gjev utslag på inntektssida.

I tabellen nedanfor er det også vist korleis ein renteauke på 1 prosentpoeng i år vil slå ut i 2022. Innan den tid vil mange av fastrentelåna ha fått ny rente. Netto renteutgifter vil gå opp med 58,8 mill. kr. Utrekningane er gjort med same låneportefølje og same innskott som pr. 31.12.2018. I praksis ventar ein at summen av lån vil halde fram med å auke. Dermed vil også auken i renteutgifter bli noko høgare.

Verknad av renteauke 1 prosentpoeng	Mill. kr	
	2019	2022
Renteutgifter	35,7	84,9
Renteinntekter og rentekompensasjon	-28,6	-26,1
Netto	7,1	58,8